Welkom
Inwonersbijeenkomst

8 SEPTEMBER 2022

RESULTATEN VAN HET MOESTUINONDERZOEK

IN DORDRECHT, SLIEDRECHT, PAPENDRECHT EN MOLENLANDEN

Voorgeschiedenis

2017-2018: onderzoek moestuinen Dordrecht-Papendrecht-Sliedrecht

2018-2019: in Molenlanden apart onderzoek enkele moestuinen

RIVM:

Conclusies:

1. Met **mate eten** van groenten en fruit binnen een straal van 1 km vanaf fabriek
2. Onbeperkt eten van groenten en fruit verder dan 1 km.

2020: nieuwe inzichten

EFSA European Food and Safety Authority

(Europese) publicatie met gezondheidskundige grenswaarde:

a.PFAS is schadelijker dan eerder aangenomen

b.Inname grenswaarde was

12,5 ng/kg lichaamsgewicht per **dag** (TDI)

c.Wordt: 4,4 ng/kg lichaamsgewicht per **week** (TWI)

Dat is 0,63 ng/kg lichaamsgewicht per **dag**

RIVM heeft deze waarde overgenomen

2021: herbeoordeling onderzoek van 2017 in tuinen

Dordrecht Sliedrecht en Papendrecht

RIVM

Conclusies:

1.Beter **niet eten** van groenten en fruit binnen een pluim van1 km vanaf fabriek

2. Onvoldoende gegevens over de tuinen verder dan de km van de fabriek.

Waarden onder de *detectiegrens* die nodig is voor de *nieuwe normen* kunnen *niet gemeten* worden

Vervolg: nieuwe opdracht aan RIVM voor moestuinonderzoek in Dordrecht-Papendrecht-Sliedrecht en Molenlanden

Nieuw onderzoek

- Groter onderzoeksgebied
- Meer gewassen
- Betere detectiemethode

2017/2018	2021
10 complexen/tuinen	20 complexen/tuinen en 2 referentiecomplexen Hoeksche Waard
81 monsters	696 monsters
	138 Grond- en 120 irrigatiewatermonsters
PFOA en GenX	17 PFAS, waaronder PFOA en GenX

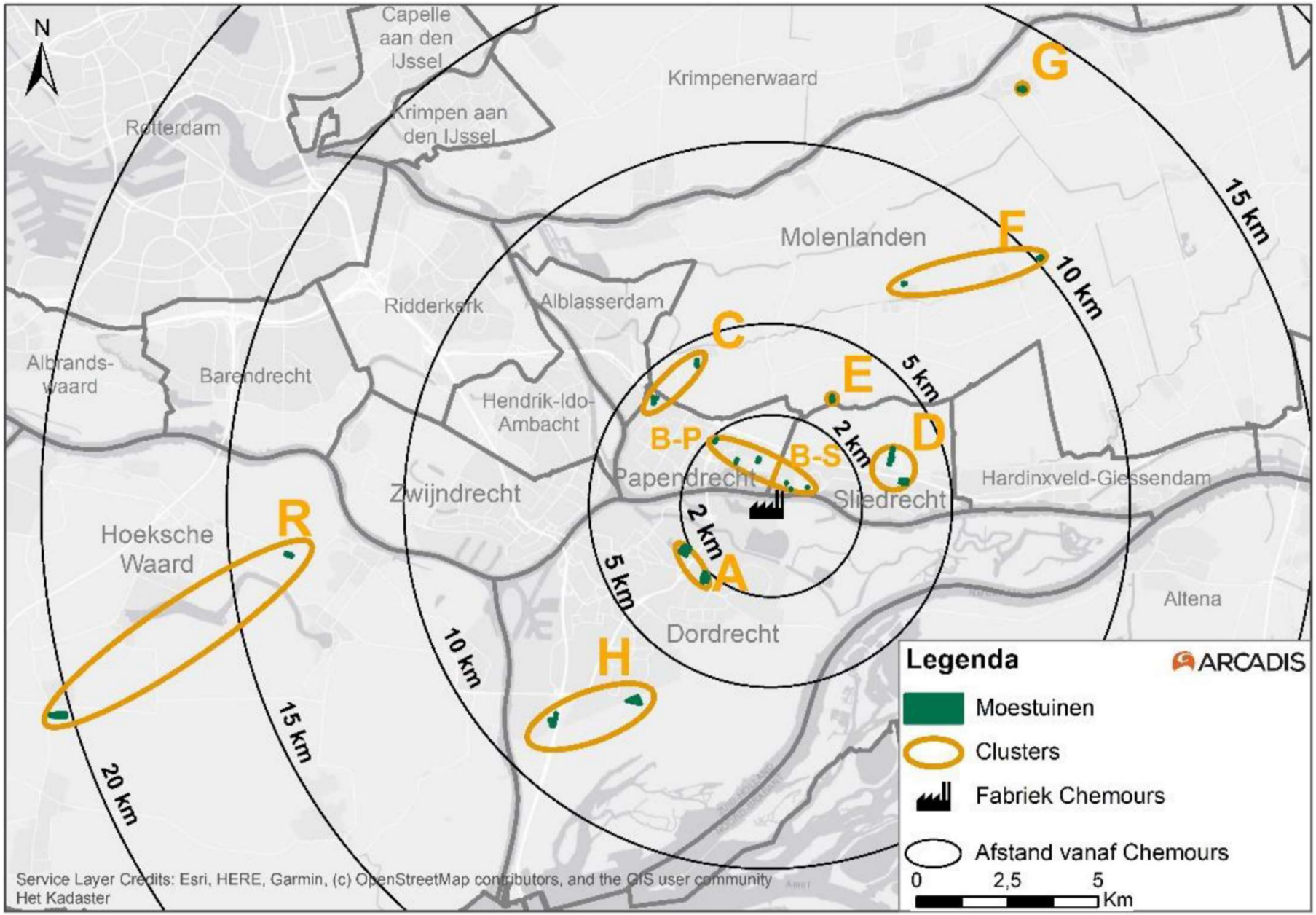
N
Capelle aan den IJssel
Krimpen aan den IJssel
Krimpenerwaard
Rotterdam
Molenlanden
Ridderkerk
Alblasserdam
Albrands-waard
Barendrecht
Hendrik-Ido-Ambacht
Papendrecht
Sliedrecht
Hardinxveld-Giessendam
Zwijndrecht
Hoeksche Waard
Dordrecht
Altena
G
F
C
E
D
B-P
B-S
A
R
H
5 km
2 km
10 km
15 km
20 km
Legenda
ARCADIS
Moestuinen
Clusters
Fabriek Chemours
Afstand vanaf Chemours
0
2,5
5
Km
Service Layer Credits: Esri, HERE, Garmin, (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS user community
Het Kadaster

VRAAG

Kunnen de gewassen uit de moestuinen veilig worden gegeten?

Subvragen:

- Hoe staan de gemeten concentraties in relatie tot de afstand en windrichting tot Chemours?
- Kan er op basis van de resultaten een gewasspecifiek advies gegeven worden?

Kan de PFAS (PFOA/GenX) in de gewassen gerelateerd worden aan het gehalte in de bodem en het irrigatiewater? Resultaten oktober 2022

RIVM neemt mee:

- Voedselconsumptiepeiling:

Hoeveel groenten en fruit/ aardappel eet een gemiddelde Nederlander?

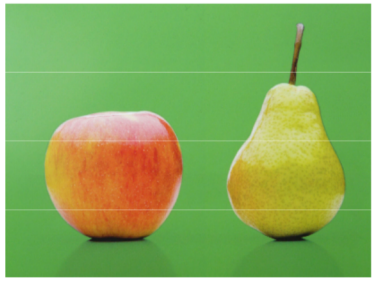

- Waarde per PFAS:

RPF: Relatieve Potentie Factor

Niet alle PFAS hebben evenveel effect op de gezondheid. Om de totale PFAS op te kunnen tellen krijgen alle PFAS een waarde:

PFOA krijgt waarde 1

PFAS met een groter effect krijgen(t) een waarde > 1

PFAS met een kleiner effect krijgen(t) een waarde < 1

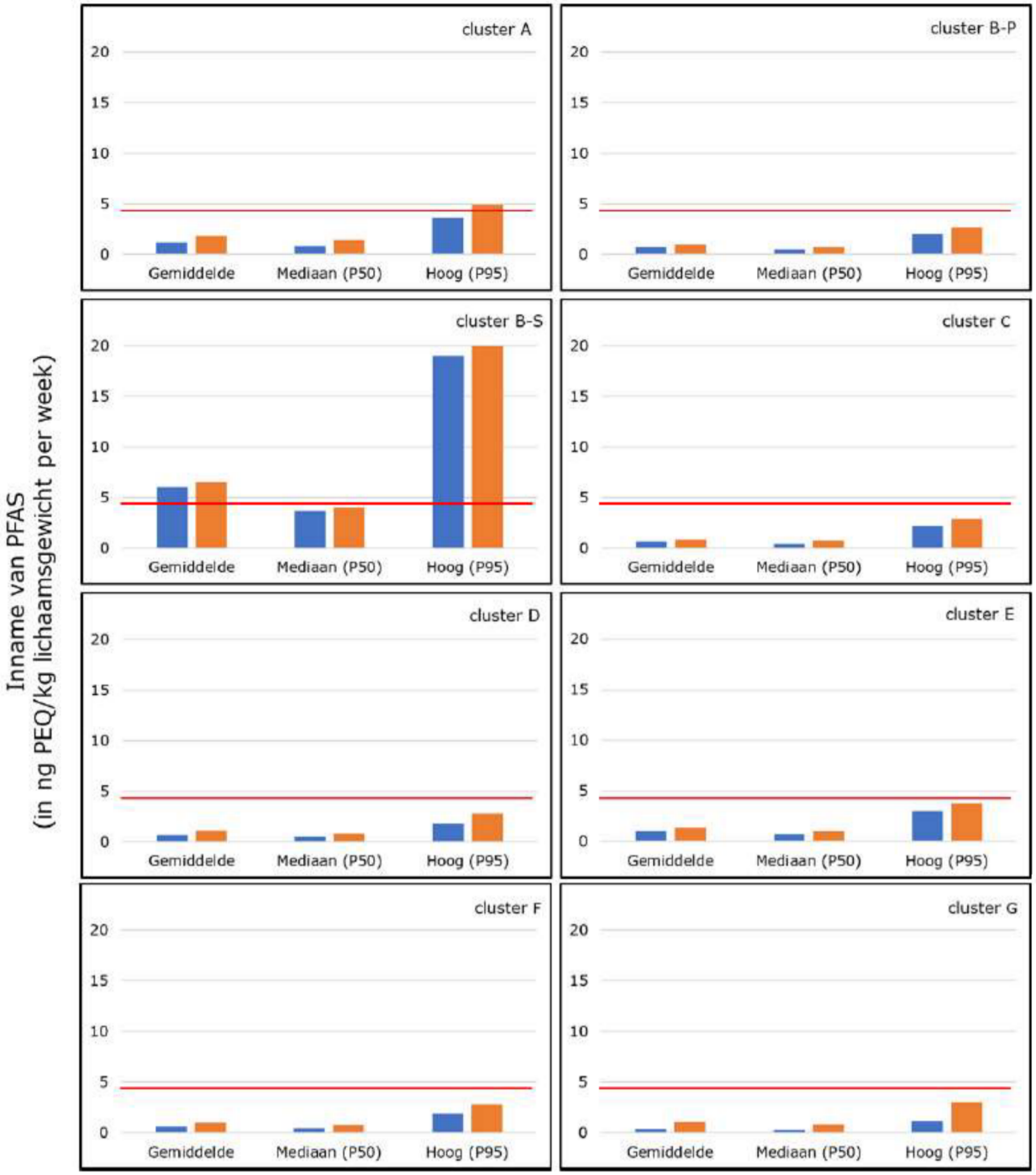

CONCLUSIES

Dordrecht:
A en H

Sliedrecht:
B-S en D

Papendrecht:
B-P en C
deels

Molenlanden:
C deels,
E, F G

CONCLUSIES

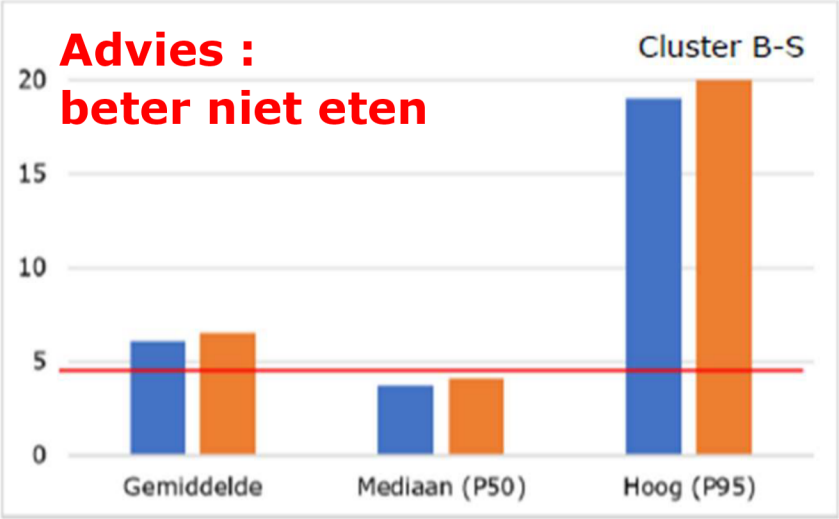

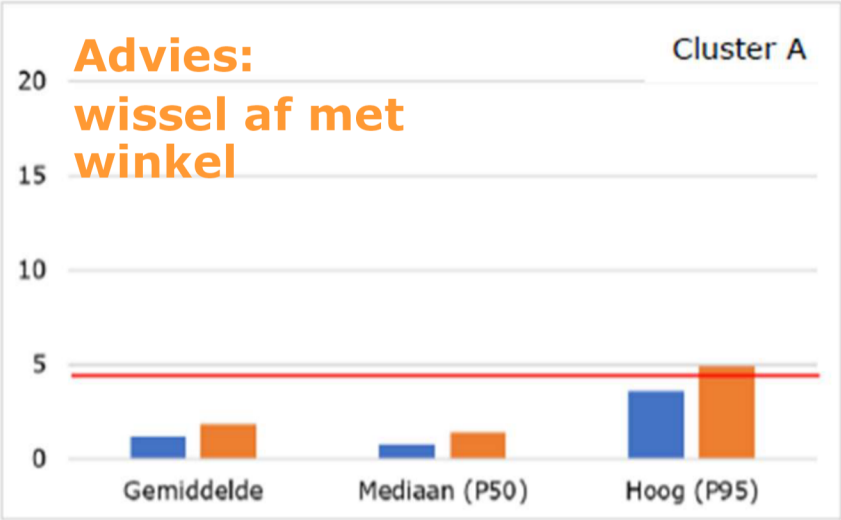

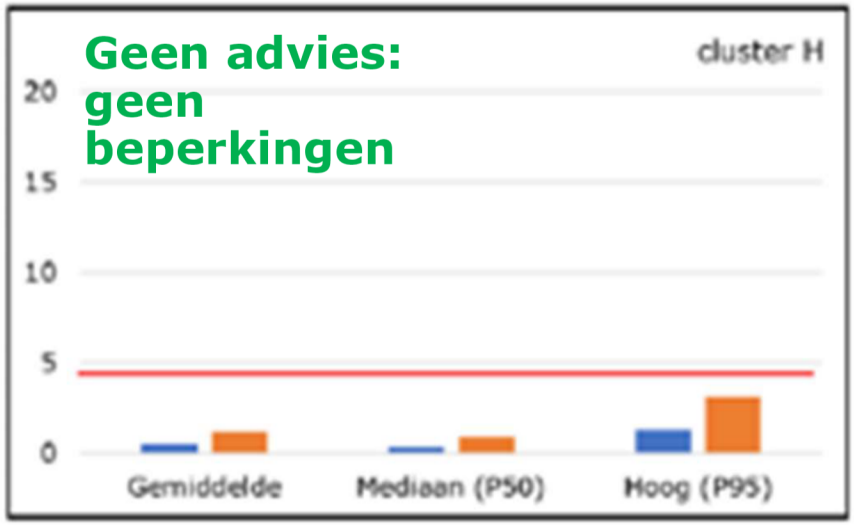

Rode lijn = gezondheidskundige grenswaarde 4,4 ng/kg lichaamsgewicht/week

CONCLUSIES

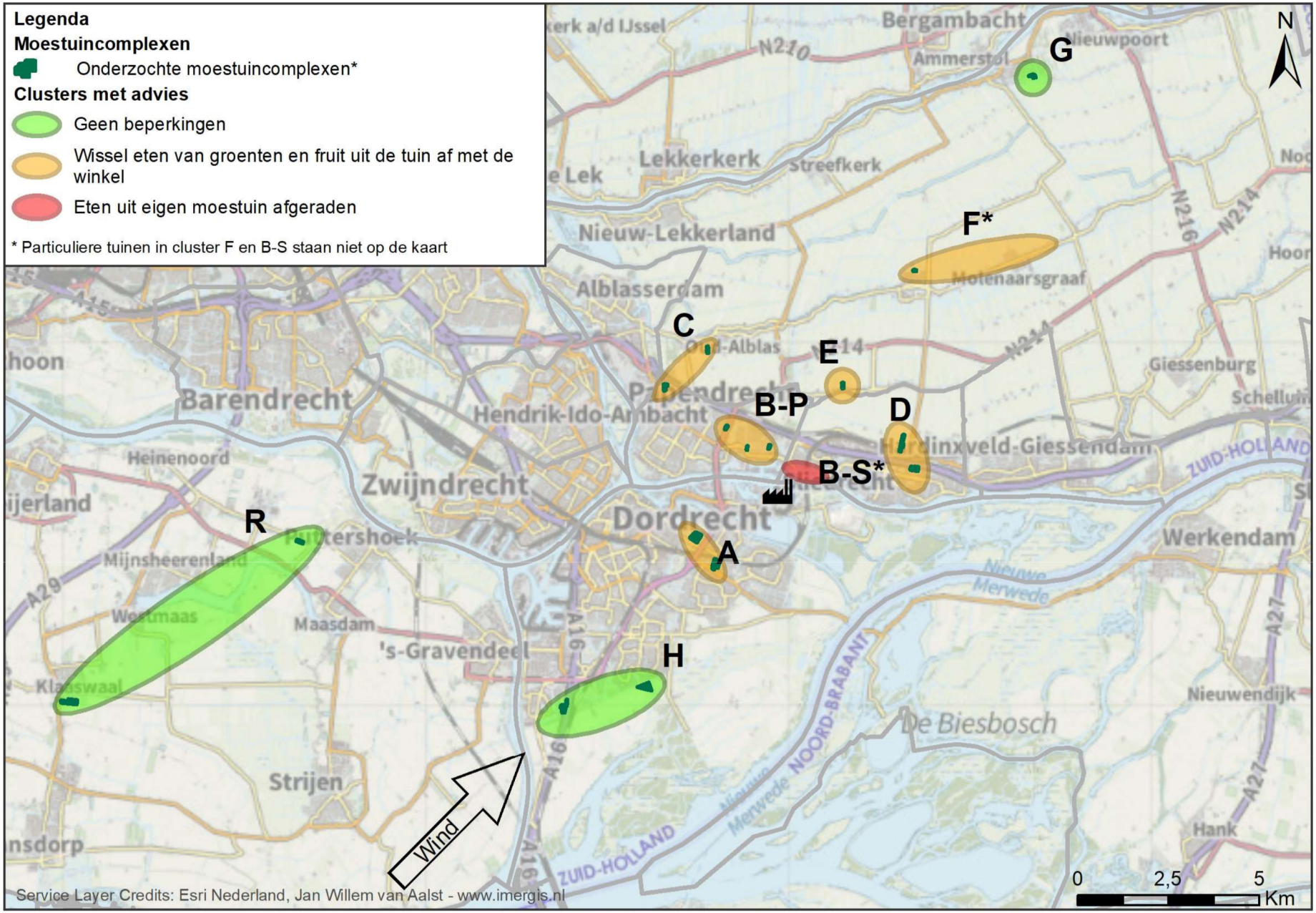
Legenda
Moestuincomplexen
Onderzochte moestuincomplexen*
Clusters met advies
Geen beperkingen
Wissel eten van groenten en fruit uit de tuin af met de winkel
Eten uit eigen moestuin afgeraden
* Particuliere tuinen in cluster F en B-S staan niet op de kaart
N
G
F*
C
E
B-P
D
B-S*
A
R
H
Wind
Bergambacht
Ammerstol
Nieuwpoort
Lekkerkerk
Streefkerk
Nieuw-Lekkerland
Molenaarsgraaf
Alblasserdam
Oud-Alblas
Papendrecht
Hendrik-Ido-Ambacht
Barendrecht
Giessenburg
Heerdinxveld-Giessendam
Heinenoord
Zwijndrecht
Dordrecht
Werkendam
Mijnsheerenland
Westmaas
Maasdam
's-Gravendeel
Klaaswaal
Strijen
Nieuwe Merwede
De Biesbosch
Nieuwendijk
Hank
ZUID-HOLLAND
NOORD-BRABANT
Service Layer Credits: Esri Nederland, Jan Willem van Aalst - www.imergis.nl
0
2,5
5
Km

CONCLUSIES

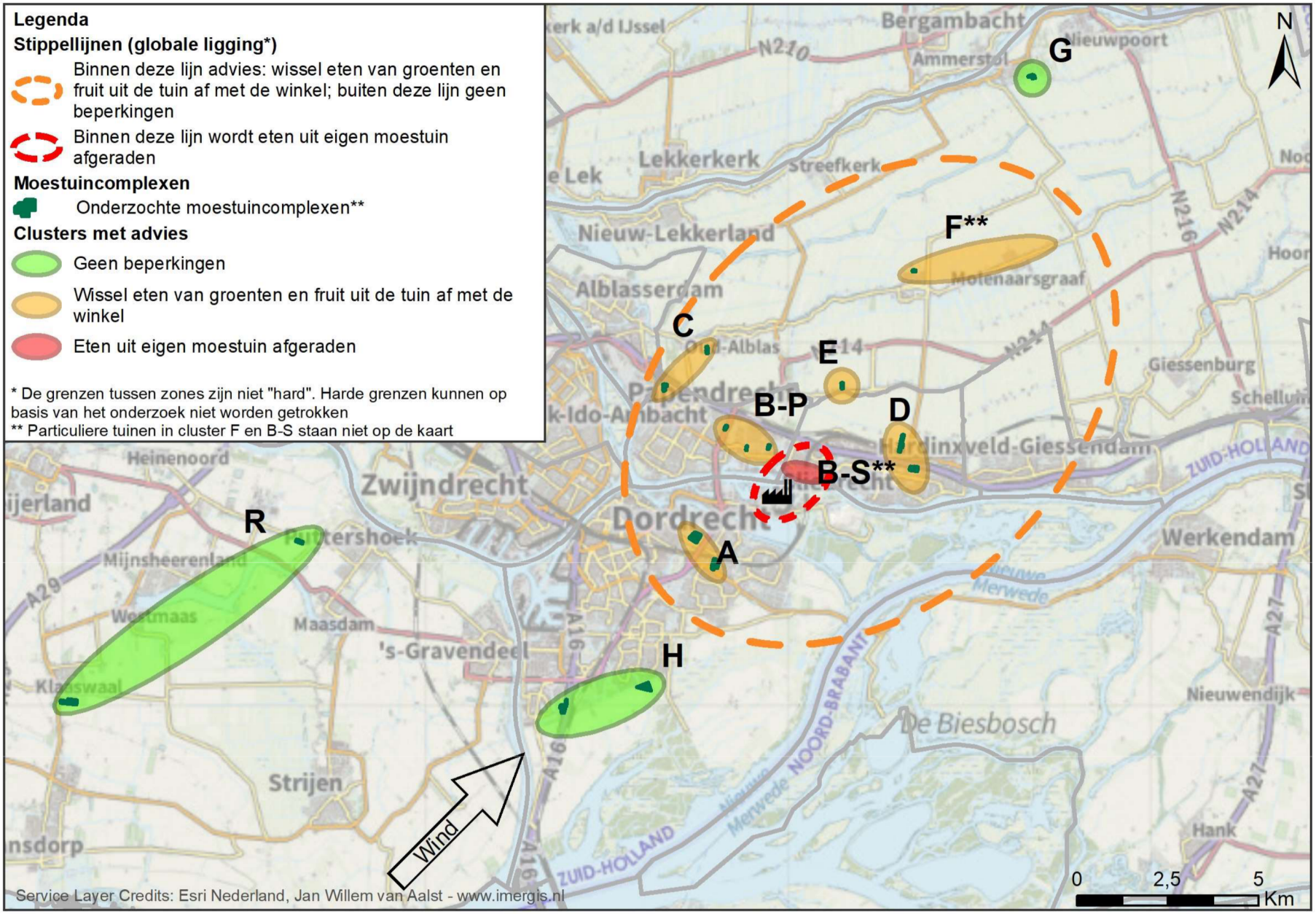
Legenda
Stippellijnen (globale ligging*)
Binnen deze lijn advies: wissel eten van groenten en fruit uit de tuin af met de winkel; buiten deze lijn geen beperkingen
Binnen deze lijn wordt eten uit eigen moestuin afgeraden
Moestuincomplexen
Onderzochte moestuincomplexen**
Clusters met advies
Geen beperkingen
Wissel eten van groenten en fruit uit de tuin af met de winkel
Eten uit eigen moestuin afgeraden
* De grenzen tussen zones zijn niet "hard". Harde grenzen kunnen op basis van het onderzoek niet worden getrokken
** Particuliere tuinen in cluster F en B-S staan niet op de kaart
N
G
F**
C
E
B-P
D
B-S**
A
H
R
Bergambacht
Ammerstol
Nieuwpoort
Lekkerkerk
Streefkerk
Nieuw-Lekkerland
Alblasserdam
Molenaarsgraaf
Giessenburg
Zwijndrecht
Dordrecht
Werkendam
Heinenoord
Mijnsheerenland
Westmaas
Maasdam
's-Gravendeel
Klaaswaal
Strijen
Nieuwendijk
De Biesbosch
Hank
Wind
Service Layer Credits: Esri Nederland, Jan Willem van Aalst - www.imergis.nl
0
2,5
5
Km

VRAGEN?

Gelegenheid tot het stellen van vragen.